

GASETA DE LES ARTS

1.er GENER 1927

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

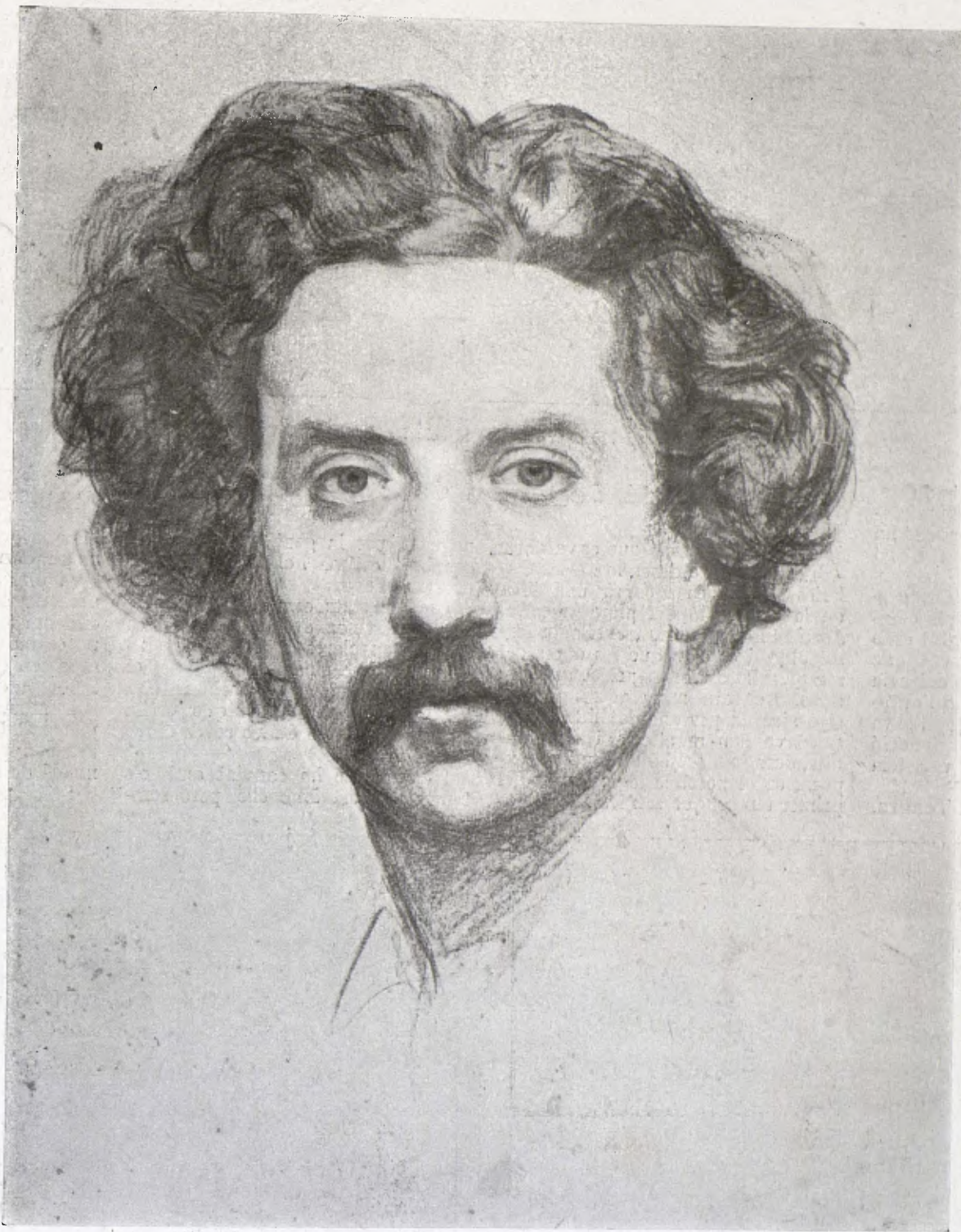
Any IV. — Núm. 64

El centenari de Martí i Alsina

S'ha acomplert (el 10 d'agost) el centenari de la naixença del pintor Martí i Alsina. S'ha celebrat fora de l'esfera oficial i pública, com únic acte a la memòria d'aquell gran artista, una petita exposició-venda d'obres seves a «La Pinacoteca». Un grup d'*amateurs* entusiastes inicià la subscripció destinada a adquirir una obra seva per al Museu. El gest generosíssim d'un patrici que no vol donar el seu nom féu la subscripció innecessària, i ha ingressat ja al Museu. (El darrer document que he firmat com a Director dels Museus i Secretari de la Junta és l'ofici donant les gràcies a l'anònim donador.) Un retrat magnífic, obra del pinzell del Mestre. Aquell retrat al Museu, amb la iniciativa d'una subscripció pública i el gest generosíssim d'un donador, són tot el que s'ha fet en celebració del centenari del Mestre...

D'un mestre que si durant uns anys fou oblidat pels seus deixebles, no ho és d'ençà que des de la Junta d'Exposicions d'Art iniciarem i realitzarem la revisió de la seva obra, i férem la seva biografia, primera d'una sèrie de revisions interessantíssimes del nostre art del segle XIX. D'un mestre les obres del qual avui han aconseguit entre els *amateurs* una singular estima i el preu de les quals puja de dia en dia, com una valor positiva que són de l'art modern: d'un mestre del qui hem tingut el goig de formar una Sala al nostre Museu d'Art Contemporani, amb unes poques i poc significatives obres que es pogueren reunir en aquests anys; d'un mestre que té un públic selecte d'admiradors... Així ha passat l'any del centenari de Martí i Alsina.

La iniciativa oficial, aqueferada ara en altres problemes de més urgència que aquests de celebrar la glòria dels nostres artistes, no ha fet res en aquest sentit. Alexandre Cortada, aquest *amateur* diligent i coneixedor profundíssim dels nostres mestres del segle XIX, devot singular d'en Martí i Alsina, llençà la idea de celebrar l'homenatge degut al Mestre en aquesta hora... però la idea d'Alexandre Cortada no prengué. Tombà així l'any 1826, data de la naixença de Martí i Alsina. Uns pocs esperits selectes s'han recordat d'aquesta hora, i a les pàgines de *La Veu de Catalunya*

El pintor Martí i Alsina. — Auto-retrat al Museu de Belles Arts. (Cl. Museu.)

en Rafel Benet, el distingit crític, en féu memòria al gran públic català, com no mancaran a fer-ne sens dubte altres eminents escriptors d'art en els nombres pròxims de les revistes on escriuen. I això serà tot?... La Sala que al nostre Museu Modern porta el nom del gran artista, no s'acrexerà?... Aquella ideal reunió seleccionada de les obres del Mestre, no hi haurà qui la porti a terme?... Esperem que si, i esperem que el deute amb aquesta primera figura de l'art nostre s'anirà complint pels qui tenen el càrrec de complir-lo.

Martí i Alsina fou un instintiu. El seu gran esperit flairà la veritat i el seu geni travessà la capa densa del preceptisme del seu temps fins arribar al cor de la natura. El seu

romanticisme no és un romanticisme d'escola, sinó el d'una ànima sensible que es posa a batre a l'unison d'un corrent universal, d'acord amb les «palpitacions del temps», usant el mot de Xenius. Es el seu art, per tal, purament autòcton. Rigalt encara traduïa el gravat italià al paisatge de Catalunya. Martí, molt més intens i molt més pintor, és ja fet i dret un pintor de la natura, d'aquella «Natura» amb majúscula dels romàntics, d'aquella natura davant la qual els esperits s'hi espongen d'emoció pura.

Obri un camí i fundà una tradició, que és la única que tenim en l'art modern. Fou bast a estones i forçut, i altres al seu darrera afinaven més; però ell és qui esbatanà l'ampla finestra del naturalisme entre nosaltres.

La seva vida fou un flam crepitant i agitat de nobles febres i de

vives passions. Un ver temperament més gros que la ciutat on li tocava de viure i lligat per mil traves que ell mateix es creava, la força interna, mancada de vies expansives, li explotava a dintre, i massa xica la gàvia, a cada cop d'ala es feria ell mateix. Martí i Alsina és una de les humanitats més fortes del nostre segle XIX, i la seva pintura és, abans i més que tota altra cosa, forta. Forta quan és dolenta, amb una dolenteria airada, més desvergonyida que banal; amb un desvergonyiment on s'endevina la consciència de fer dolent, responent a l'apremi econòmic, venjant-se, «atipant al burges» de floretes i coloms i noies guapes... Forta quan és errada i conceptuosa, rumada, efectista i traçada. Forta quan és bona (i ho és sovint), amb una força única que cap dels nostres moderns ha superat. Forta en el color i en l'emoció; forta en el dibuix i en la visió; forta en els defectes i en les qualitats, té sempre el nervi íntim d'aquell caràcter poderós i únic que fa de Martí i Alsina un cas singular entre els artistes catalans del segle XIX i que és més comú de trobar entre els nostres comerciants, on hi ha cada temperament que enamora i on s'arregleren els grans caràcters de la terra.

Heu's aquí alguna cosa a tall de croquis rapidíssim del mestre Martí i Alsina, en aquesta hora d'acomplir-se el centenari del seu naixement. No ens hem pas de repetir afegint dades

que reunirem (bé que amb les preses que exigia el curtíssim espai de temps de què disposarem, en la biografia que publicà la Junta Municipal d'Exposicions d'Art i de la qual preparem ara una edició revisada i augmentada. En aquesta hora, el nostre únic propòsit és evocar la figura de l'home que va néixer humil fa cent anys i que per la virtut del seu art s'elevà a la categoria dels gloriosos.

S'ha dit que la pintura adquirida a l'Exposició Martí i Alsina de «La Pinacoteca» i ara ingressada al Museu era un auto-retrat de Martí i Alsina. Teniem el dubte de si ho era o no, per comparació amb els altres retrats de l'artista que es coneixen, i alguns dels quals reproduïm adjunts, de manera que podrà

«Les Albes» per Martí i Alsina. Col·lecció R. Martí. (Cl. Vidal.)

fàcilment aclarir-se aquest dubte. Un d'ells (el que publiquem en primera pàgina) és reproduït del que hi ha en dibuix presidint la Sala Martí i Alsina a Belles Arts. L'altre pertany a la Sra. Vidua Pellicer, germana d'en Martí. Una simple comparança del personatge retratat amb els dos que sabem certament que són retrat de Martí i Alsina deixaria lloc a dubtes, però sia o no l'autoretrat del genial paisatgista, l'obra ingressada darrerament, per donació al Museu de Barcelona, es una tela importantíssima.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

L'Exposició de l'obra de Joan Llimona

Aquesta Exposició que es va obrir el dia 18 de desembre a les Galeries Layetanes, donarà una idea de la producció del plorat mestre. Joan Llimona fou un treballador formidable, i es clar que les obres del seu pinzell no cabrien pas en aquelles sales. De tota manera, ni que no siga així, la personalitat del mestre quedava ben manifesta i els organitzadors han fet bé de tendir a exposar en el possible les pintures del primer temps, que són les menys co-

negudes per la gent d'ara, que ja coneix i estima l'obra de la seva darrera època.

Les qualitats essencials del mestre s'endevinen des dels inicis i es manifesten clares a través l'evolució del seu art. Una preparació d'ofici solidíssima, una ponderació macisa i un sentiment orgànic que vetlla l'estructura forta de les seves obres exemplars.

El concepte ha canviat amb els temps, d'acort amb ells, però sem-

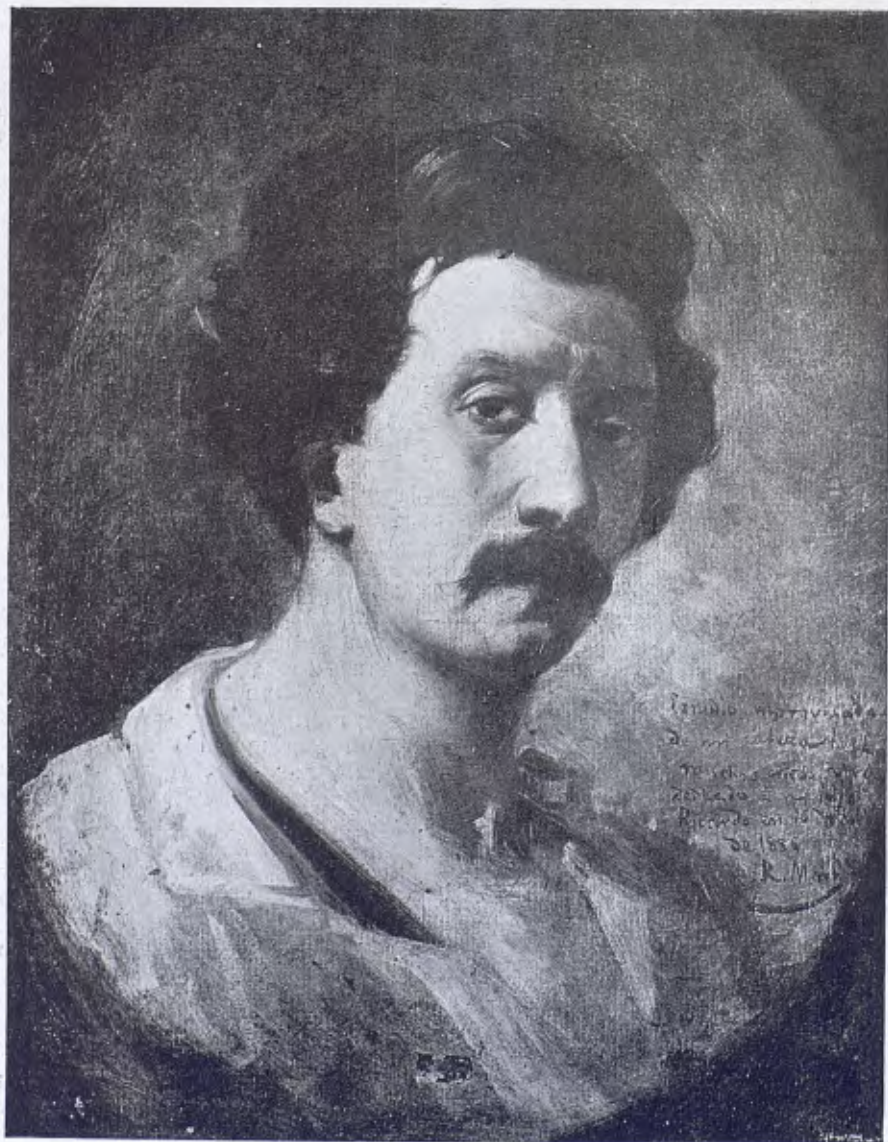
pre amb un predomini absolut de la seva personalitat damunt les modes. Llimona no es desconeix mai en cap obra seva. Seria poc comú el trobar-ne una, on el pitjor coneixedor de la seva pintura no hi reconegues l'esperit del mestre; aquella cosa imprecisa que no és enlloc i és arreu; que no és en cap truc i campa en cada cosa, en cada detall, a cada pinzellada, en cada forma.

Llimona és, doncs, abans que tot, personal. Quan pinta, és ell qui pinta, i en tota pintura seva hi ha una promoció de la seva ànima.

Dels seus primers temps d'estu-

Estudi per a un retrat, obra de Martí i Alsina, cedit ara al Museu per un donador anònim que l'adquirí a l'Exposició de la Pinacoteca. (Cl. Vidal.)

Auto-retrat de Martí i Alsina. Col·lecció de la Sra. Vidua Pellicer.

El pintor Joan Llimona als vint anys.

«Idil·li en una cuina.» Una de les primeres obres de Joan Llimona.

Un dels darrers retrats de Joan Llimona.

diant a Roma, surten sols uns apunts de Sant Marc i dibuixos nombrosos. És interessantíssim d'observar en aquests apunts, el noble daler d'estudi, la fina atenció, el sentit precís, la claretat amb què veu i exposa les nombroses qüestions que tothora la producció en pintura d'una cosa exterior planteja. Joan Llimona és en aquests apunts, un estudiant excel·lent, un comprensiu fortíssim, un realitzador exacte i clar.

De tornada d'Itàlia, va a Madrid. El Museu l'impressiona. Ribera sura en qualque tela de joventut i entre elles, el quadre de «L'Avar», (no exhibit) obra de realització difícil on les qualitats d'home d'ofici es mostren evidents.

Ve el temps de la pintura anecdòtica folklorista, «La Rodella», «L'Idil·li en una Cuina», són mostres del temps. La tècnica d'en Llimona és espessa, opaca, però llampegueja d'una llustrositat especial, que és ben lluny de les transparències de lo viu, però que brilla amb una ànsia expressiva de qualitat i de vida.

L'anècdota continua a través d'un temps en què en l'esperit de l'artista s'opera un canvi important, i es veu obertes al davant les vies infinites de Déu. Llimona pensatiu, es sent junyit pels imperatius d'un fervor cristià, a fer cristianisme pràctic amb el pinzell, i ve l'època de les teles on es predica. Tal pintura mostra la Mort que sorpren al burgès assegut a taula; tal altra la visita del Rector en una casa de gent humil. En aquesta pintura neo-cristiana l'art de Frederic von Ude influeix en gran part. La tela de la visita del Rector, recorda força les obres d'Ude, en qui s'inicia i es resum la tendresa humanista, el modernisme artístic-cristià que aquell mestre alemany va posar un xic en boga arreu d'Europa...

Arriba, però, l'època del modernisme. El corrent idealista prerrafaelista i el corrent realista de l'impressionisme es fon en l'esperit de Joan Llimona en una sola solució (heu's aquí la «Noia cusint») i neix un realisme i un idealisme nou, barceloní, ple de casolanes intimitats, moll de tendresa nostrada, de melancolia humaníssima. No són les siluetes excusa d'una bella pintura, sinó la bella pintura amb un «tic» humà intens, discret, suauíssim, palpitant. Així aquella figura de noia plorant l'amor perdut dins el paisatge capvespral. L'evocació de les hores llunyanes en el lloc que fou escenari d'il·lusions. (Sentimental, però profunda y ben pintada.) Així encara el seu «Tornant del tros» (al Museu) xop d'aquest humanisme profundíssim i viu d'aquell realisme que tan admirable-

ment resumei el gran François Millet, a França, que ha resumit aquí com ningú Joan Llimona.

És aquesta l'hora de les seves grans decoracions murals que es recorden en aquesta exposició. Allí, aquest idealisme realista fonament i caràcter central de la personalitat del plorat mestre, es on es troba a pleret. Allí afina i grava tots els estats infinits de la metamòrfosi que es produeix amb els dalits religiosos que impulsen la humanitat cap a Déu. Lo humà i lo diví, lo real i lo ideal, enlloc com en les seves obres de pintura mural i ningú com en Llimona entre nosaltres, ho ha dit tant bellament, tant amplem.

L'objectivisme de la darrera tonçada pictòrica el va pendre, i ell que fou un paisatgista en les seves notes

i estudis per el fons de les seves composicions; ell que fent aquelles notes, més d'un cop va plorar d'emoció pura, féu paisatge pur... Però Joan Llimona no es sabia estar de posar una figura en el paisatge. Joan Llimona no sabia deixar aquesta figura sense una significació moral o humana. Ell es revelava a la idea d'un art «socialista» que no vol que l'home signifiqui estats morals, i el redueixi a cosa pictòrica o pampalluga sensacional. Ell sentia que sota el front i han els ulls i a dins dels ulls una ànima que hi mira, i els seus paisatges són sempre escenaris d'una figura petita o gran, al·legòrica o no, però sempre humana, sempre moral, ara transcendent, ara sentimental, portant l'evocació de tot ço que en l'escenari de la

vida una figura humana hi aporta, integrant en ses teles els dos móns: el natural i l'humà, formant una suma que és l'universal.

Llimona ni volia ni sabia transigir, i aquesta honor a la figura humana, aquest respecte per ella, aquesta insistència en ella, pòsit de sentiments i de conflictes íntims, ha fet sempre el personatge principal dels seus quadres. Les seves noies cosint vora un balcó, les seves devotes al contrallum d'una finestra, han sigut un tema constant, i quan aquestes imatges de la seva iconografia típica, han viscut en el seu paisatge, cap dels seus atributs íntims, cap de les seves significacions, hi ha perdut res.

Magnífica disposició aquesta, que ha fet de Joan Llimona l'únic pintor modern, entre nosaltres, dedicat a la pintura religiosa. Llimona, en aquest aspecte de la seva activitat, ha creat tipus perfectes. Aquella Verge Maria de l'Assumpció tantes vegades repetida, tota arrupida de temors, enfront la grandesa del Misteri que es produeix en ella, a la veu de l'Àngel missatger que exten les ales i s'inclina amb exquisides reverències; aquella unció exquisida de la Verge Mare, que mira el fruit diví, amb la tendresa maternal que la mou tota en un gest arredossador inimitable, damunt el sant bressol; sentint-se però en ella la profunda inquietud dels avenirs crudels. Els martiris d'aquelles santes Verges, com ara el de Santa Agueda, extesa sota l'eina roenta del butxi, dins un esplèndid escenari mediterrani, tot olorós de joia de la vida, tot atractiu de sabories paganes; tot nostrat però, blau i daurat com un cant de la natura indiferent davant l'himne d'aquella flor de vida que és la Santa, a l'hora de sentir-se que l'ànima li vola cap a Déu. Recordeu aquell «Enterrament de Santa Cristina», encara dins el paisatge d'or de la famosa ermita de la nostra costa. Recordeu els quadres de Sant Felip Neri, el del «Baptisme de Jesús» i tants i tants d'altres que ha deixat en Llimona, creant amb ells una imatgeria religiosa ben nostra; una imatgeria on traspuja com en aquella bella imatgeria de l'Amadeu, la tebior confortable de lo casolà, on entre els trets divinals hi sentim les figures de cada dia; les nostres noies en les Verges Santes, els nostres vells en els Sants Ermitans, la nostra varonia en el Crist, en la figuració del qual Joan Llimona intentava humil i temeros posar-hi una mica de la immensa llum de Déu, en la qual viu ara el plorat mestre.

JOAN LLIMONA. — «Noia cusint.» (any 1900.)

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

JOSEP DE TOGORES. — «Bailets.» (Saló Parés. - Cl. Galeria Simon. París.)

Lletra oberta a Josep de Togores

Estimat amic:

Fer una crítica ben feta (si hom fos capaç de fer-la) és una feina superior sempre als resultats pràctics que en l'ordre espiritual s'en poden treure. És natural que les coses que fan els altres es comentin en els papers públics i se'n facin veure els mèrits. És una feina aquesta que sempre m'ha plagut de fer, perquè l'exemple de les coses ben fetes és una font d'optimisme social, i el propagar-les és canalitzar i fer cundir el doll més del que naturalment cundiria. Apart d'aquests beneficis socials i morals que hom ha d'augmentar si té a la mà el fer-ho, no he cregut mai que la crítica servís per a fer bona o dolenta la pintura, ni per a encaminar-la, ni per nodrir-la de cap essència important, perquè, després de tot, la crítica es funda damunt d'experiències o de teories, i ni les experiències ni les teories han fet mai la pintura, ja que la pintura qui la fa són els pintors.

De pintors n'hi ha tants com les mares en posen al món, i no hi valen pas les alternatives del crític a la moda. Qui ho és, ho és, i cap valor escapa a la gravitació de les forces espirituals. Tu ets un pintor, i abans de dir-t'ho la crítica ja ho eres. Ho eres en aquells dies juvenils que el teu estimat pare em duia a veure, ple de joia, les teves obres primerenques; ho eres a l'hora que vares pintar aquella natura morta que jo tinc penjada a casa amb una dedicatòria teva; ho eres quan pintares

aquell retrat de la teva germana, envoltada d'una ampla mantellina; ho has estat sempre, i la crítica no t'hi ha fet res.

D'aleshores ençà has après molt. Aquesta purga del Cubisme que ha afectat com un revulsiu a tota la gent intel·ligent, ha posat damunt la taula, per a estudiar i discutir, tota una sèrie de qüestions d'interès etern que feia estona que eren en un recó de sota la taula. Tu has assistit a aquest banquet de Plató, interessat en la cosa que es debatia, però portant a la butxaca el teu tresor, mentre que hi ha qui no tenia res més que les engrunes que quedaven a la taula després de l'àpat teòric. La geometria?... Entesos. Rafael ja en gastava. La composició?... Entesos; a Llotja jo encara l'hi aconseguia. La relació de figures i paisatge?... Entesos. La perceptiva d'en Milà i Fontanals, que ens ensenyava el senyor Tomàs Estruch, en parlava. La qüestió era que de tot això se'n ocupés la gent intel·ligent; lo important és que aquests principis reprenguessin la vida i

l'interès immarcescible que hi ha en ells; la qüestió era que els pintors veritables, si veien la veritat de les coses «a tenir en compte», no la menyspreessin, i així, darrera un temps en què predominaven altres veritats teòriques no menys «a tenir en compte», n'ha vingut un altre de divers en l'expressió, però igual, eternament igual en el fons.

Divers en l'expressió, perquè l'art és una flor dels temps. El món és una atmosfera moral que influeix considerablement en l'aspecte de les coses que hi neixen. Com les peres de Puigcerdà són diverses de les del Vallès, amic meu, l'atmosfera del temps diversifica els productes individuals. Tu, posat a Florència el segle XIV, valga'ns Déu quin altre art no hauria sortit. El mateix en el fons, divers en l'expressió. Ara els antiquaris i col·leccionistes d'art antic anirien darrera de les teves obres. A la venda tal, un retaule pintat per tu a la capella del Palau qual l'any mil trescents i tants, hauria fet un preu fantàstic... I tu ets el mateix, i el teu art el mateix... No cal pas enternir-nos de novetats, per tal, ni proclamar l'excel·lència de les teories noves, ni enternir-nos amb la teva pintura perquè modula una expressió nova, sinó enternir-nos-hi perquè està bé, perquè té allò inefable i inexplicable, indefinible que, per dir-ne alguna cosa, en diem «el do». Perquè té l'espurna, el tast de la vida elevat, petrificat en la pedra de l'estil humà, que és geometria cerebral i emoció cordial tot d'una peça.

Les escoles les fan els genis, i el to de l'escola, tu ho saps prou, amic meu, el dona el predomini d'unes o altres d'aquestes qualitats humanes. Més geometria o més emoció... En tota cosa bona, però, en més o en menys, hi ha les dues coses, i sense elles no hi ha l'espurna, no hi ha el do. En les teves obres hi és tot en un deliciós equilibri rafaelesc, i tu tens damunt les teves qualitats nadiues, damunt del teu do, una cosa molt bona, que és l'haver estudiat tots els problemes del teu art, l'haver-los analitzat i, sobretot, l'haver-los-hi donat una solució. De manera que podem dir que allí on molts hi troben res més

que preocupacions, tu hi has trobat una ruta segura i clara, i que el teu triomf justament rau en que tu no ets un preocupat com ho són la majoria dels artistes intel·ligents de les avantguardes, sinó un home que ha sapigut posar la sal i el vinagre a temps i a lloc, i has produït amb aquell desembaràs atent i gradual dels que saben l'ofici i saben també el que hi va en el fer la feina ben feta.

Aquesta és, amic, al meu modest entendre, la teva glòria, el teu succés indiscutible que promouran sens dubte l'adveniment de qualques sub-Togores. En el teu art s'hi endevinen ja inquietes, les brotors de possibilitats d'infinites conquestes; s'hi present la suma de totes les valors de l'art modern envoltades per aquesta cenyidora claretat llatina que l'endresadesa del teu esperit, que el teu seny organitzador ha creat. S'hi sent l'ossamenta d'una estructura, sense la pedanteria insuportable dels geometres de darrera hora; s'hi sent tot això humanitzant, viu, irònic a estones, palpitant de veritat vital estil·litzada.

Aquí hi ha el teu triomf, amic Togores. Romàntic o clàssic, els altres t'ho diran. Tu qui has copsat l'oblit de l'home aïllat en un camp i la carn tendra de la noia primicera; tu qui has elevat a l'esfera superior de l'art, a l'estat d'estil humà els gestos i les qualitats de la vida pots estar ben joïós d'haver fet el que fan els mestres, i en donar-te ara la benvinguda, després de tants anys que no t'he vist, ho faig amb una bona abraçada i amb una cordialíssima alegria, en retrobar-te tan català i tan fort i en saber-te tan fort perquè t'has mantingut tan nostre.

El teu amic,

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

Claudi Monet

El pintor Claudi Oscar Monet va néixer a París l'any 1840, fill d'un comerciant qui en època que Monet era infant, va anar a establir-se a l'Havre, on el nostre artista va passar la infantesa i la primera jo-

«Fills de pescadors a la platja» per Josep de Togores. (Saló Parés. - Cl. Galeria Simon. París.)

ventut. La seva vocació artística es manifestà des de l'edat de 15 anys, i va rebre les primeres lliçons del pintor Bondin, resident a la mateixa vila de l'Havre. A 21 anys era encara a l'Havre pintant en companyia de Bondin i exposant amb ell en una exposició pública celebrada a Roan l'any 1826, un paisatge de la vall de Rouelles.

Son pare havia somiat un hereu comerciant i li havia sortit artista. D'aquí pervingueren contradiccions entre l'un i l'altre. Arribada l'hora d'entrar al servei militar, que aleshores era a França redimible en metàl·lic, el pare Monet va dir al fill que si volia ésser artista li tocava ésser soldat, car no estava pas disposat a redimir-lo, com faria si es volia dedicar al comerç. Monet no va dubtar, i ingressà en un regiment colonial, fent cap a Algèria. El clima li féu mal durant els dos anys que hi restà, i amb la salut en perill, la família el crida de nou, el redimí del temps que li mancava i el pare Monet, veient que l'home tirava decididament per la pintura, va pendre la cosa seriosament: va enviar el fill a París a aprendre l'ofici al taller d'un pintor de fama. Aquest fou Gleyre. Monet no hi entenia res en els academismes de Gleyre, i no havia passat un any que Monet abandonà el mestre famós.

En 1863 Eduard Manet exposà catorze obres seves a una galeria del boulevard dels Italianis a París, i aleshores Monet va començar a veure el seu camí, que el portà decididament a sortir-se del «còroteig» de la primera juvenesa, típic dels inicis de tots els artistes d'avençada del seu temps. Monet, doncs, tira a Manet, i el seu retrat «Camille», exposat al Saló de 1866, n'és una prova de les més patents. El seu instint, però, el duia al paisatge, i és davant la natura on la seva profunda intuïció el va portar a fer constatacions que independentment d'ell la ciència tenia comprovades per les descobertes òptiques de Helmholtz i Chevreul. Turner i Monticelli l'iniciaren cap a una veritat dels fenòmens de la llum en relació al color, però la integritat de les solucions ell va

copsar-les, i per les veritats aconseguides, obri a la pintura una via nova.

Abans que tot, doncs, l'obra de Claudi Monet és la vivificació incontestable d'una veritat que en art restava ignorada, i en ella es senta el principi de la pintura impressionista; la teoria completa del lluminisme; supressió del color local, estudi dels reflexos a base dels colors complementaris, divisió dels tons per taques de color, purs juxtaposats. El «cromatisme» havia nascut, i ell en féu una aplicació constant a la pintura del paisatge.

Monet començà el seu camí com a pintor de figures, però ben aviat l'únic personatge dels seus quadres, l'únic tema dels seus quadres fou «la llum». Així pintà la sèrie de teles des d'un mateix punt de vista a diverses hores del dia, interessat pels canvis de la llum damunt d'un mateix espectacle. Les més famoses d'aquestes sèries són: «Les Meules», «Peupliers», «Falaises d'Etretat», «Golfe-Juan», «Belle Isle», «Coins de Rivière», «Les Cathédrales», «Nymphéas» i la sèrie famosa d'«El Tàmesi». Heu's aquí una forma de *suite* llàmica; una mena de poema dels colors, una anotació preciosa i eloqüent de l'evolució de les coses al pas del sol.

Aquestes sèries foren pintades d'una manera interessant a conèixer. Abans de sortir el sol ja és davant de l'espectacle, on ha arribat amb un carruatge portant vint teles. Les posa totes en rengle i d'hora en hora canvia de pintura, per rependre cada obra a la mateixa hora a l'endemà. Així segueix els passos de la llum fins a la fosca. Ell va pintar davant els famosos pellers, de la sèrie «Les Meules», vint vegades el mateix paller, i sorprengué d'una hora a l'altra les exquisides variacions dels colors al pas de la llum. El color local era mort. Les coses no tenien, doncs, un color intrínsec, sinó que eren simplement una matèria d'una entonació variable, segons els efectes que damunt d'ella produïa la llum. Les ombres i els reflexos eren un producte també d'aquesta llum, llençant ça i lla els

Retrat del pintor Josep de Togores. Col·lecció Guis, París. (Cl. Galeria Simon París.)

complementaris com parts d'ella i de les coses. El món era, doncs, una atmosfera, un aire lluminic dins el qual les coses vivien submergides. Aquí toquem el panteisme de Monet: quan tot es fon en una sola cosa, que tot és llum, colorant i deformadora dels objectes i de les coses de la natura, amb palpitations magnífiques de l'espectacle solar, amb totes

les infinides i bategants pampellugues de l'atmosfera, unificadora com un principi de vida que caldeja i anima els escenaris, que pren un interès primordial fins a subsistir única, triomfant entre l'esborralleig difús de la veritat objectiva dels cossos tangibles del paisatge.

Heu's aquí la insignificància dels temes d'aquest mestre copsador de la llum, verificador del gran pas que ha donat la pintura moderna, que és un dels passos més grans que ha do-

nat en tota la història. Un tros de qualsevol cosa sota la llum, dintre la llum, ha sigut un tema. Vint pellers ha pintat, l'un darrera l'altre, i cada quadre ha ofert un interès propi viu, i tots en conjunt una metamòrfosi gairebé palpitant, un tros del camí del sol perpetuat en la tela.

Heu's aquí una síntesi i un ideal de vida aconseguit. Heu's aquí una teoria portada a la seva darrera conseqüència; però heu's aquí també les més noves, les més belles, les més ignorades harmonies de la realitat conquerides per la pintura i que determina un dels caràcters de l'art del nostre temps.

Ara ha vingut la mort, sorprendent-lo encara en activitat pictòrica. Incansable, insaciable, l'amor a aquesta amada lluminosa que ell descobrí no l'ha deixat en tota sa llarga vida. La seva obra és com un jardí curull de flors de llum, en mig del qual s'alça la figura venerable i senzilla d'aquest apassionat i vident descobridor d'un aspecte important de la realitat visual.

FLAMA.

«Una noia» per Josep de Togores. (Saló Parés.- Cl. Galeria Simon, París.)

L'Exposició de pintura antiga «Añés» a El Camarín

El col·leccionista G. Añés, conegut entre el públic d'amateurs barcelonins, és dels qui varen iniciar a Barcelona les exposicions-venta de pintura antiga que d'un temps a aquesta banda sovintegen a la nostra ciutat. Notable coneixedor de la

pintura clàssica. Generós Añés és un bon seleccionador, i el to de les seves exhibicions amb la seva indiscutible perícia són una garantia de la bondat i seriositat d'aquelles. En l'Exposició d'enguany G. Añés ha presentat una col·lecció reduïda, però molt seleccionada d'obres, que presideix una tela magnífica que atribueix a l'escola Napolitana i que faria veritable honor a qualsevol

El pintor Claudi Monet en 1906.

de les col·leccions de pintura antiga que ara estan en formació a Barcelona.

Com a obres cabdals de l'Exposició Añes, però, assenyalen dues natures mortes d'escola Sevillana del segle XVII, que són veritablement dues teles de primera força i que no dubtaríem en atribuir a algun dels grans mestres que amb

els seus noms gloriosos han fet immortal l'escola de Sevilla.

No esmentarem cap altra de les obres, ben fonamentadament atribuïdes, i sols direm, fugint d'elogis que podrien semblar un reclam, i que està molt lluny dels principis de la nostra publicació, que les demés teles exhibides no desdiiuen de l'altura que en son conjunt l'Exposició presenta.

Els organitzadors d'aquestes manifestacions fan bé en ésser exigents en la tria, i l'Añes compleix una bona obra presentant teles que sien dignes de l'entusiasme cada dia creixent d'un grup d'*amateurs* barcelonins que va augmentant d'un any a l'altre. Es aquesta una tasca de formació de col·leccions que demana, de part dels qui reuneixen pintura per a oferir als *amateurs*, una gran seriositat, i no lloarem mai prou el que en aquestes exhibicions es donguin (com s'ha fet en els darrers casos) totes les garanties i mitjans d'examen als compradors, allunyant recels que, ni que sien injustificats en molts casos, poden existir.

Felicitem al Sr. Añes per la reunió d'obres que ha lograt oferir al públic, i desitgem que a l'esforç que aquesta reunió representa, aquest hi correspongui com es mereix.

LES EXPOSICIONS

Galeries Layetanes. — El pintor Frederic Masvila, ha exposat a les Layetanes, una sèrie de les seves obres de pintura i alguns estudis de retrat en dibuix. Frederic Masvila afirma en aquesta exhibició les dots que li reconeguerem l'any passat en oferir al públic les seves obres primerenques. Els seus retrats a l'oli i especialment el del dibuixant Junceda, són d'una força ben rara entre els retratistes del nostre temps. Algunes notes de paisatge mostra altre aspecte de l'activitat de l'artista, on es revela una visió simple i sincera de la naturalesa i un colorit i una tècnica macissos i plens ja de les més belles realitats.

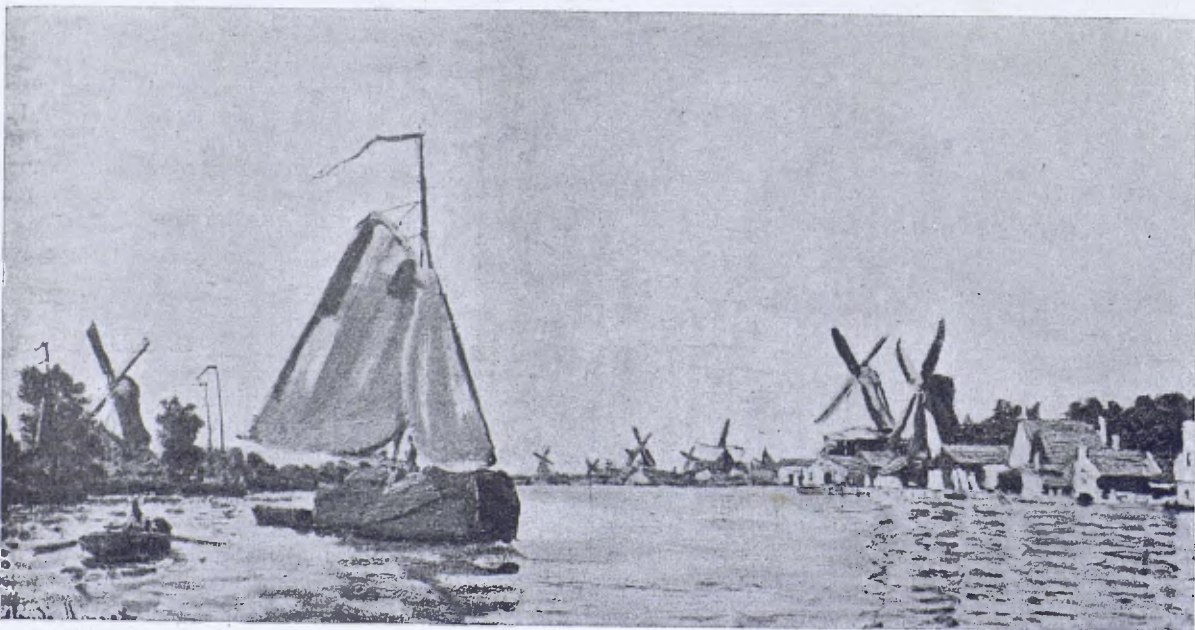
Els «Conreadors de les Arts» exposen a n'aquestes mateixes Galeries, un escull de les obres dels seus associats. L'exposició d'enguany no presenta, de conjunt, l'aspecte d'embranchada que oferia la primera exposició d'aquest grup d'artistes, format per gent jove i generalment dotada de les millors aptituds. L'escultura és representada a l'exposició per dos únics noms, que són el de Llorenç Cairó, que exhibeix un ferm retrat del pintor Vila Puig, ple de bones concisions, i un nu de noia ple del sentit difícil de la plàstica. Lluís Muntané d'una tendència més idealista, en el seu «Davant l'Infinit» s'ofereix com la veritable esperança d'un bon escultor.

Entre els pintors, sobresurtèn Francesc Guinart, de qui hem fet l'elogi en altres ocasions, i Vila Puig, cada dia més ferm i profund en els seus paisatges. Alexandre Coll, presenta en els seus «peixos roquers» belles mostres de matè-

ria pictòrica. Bonet, en el seu «Paisatge» es mostra un esperit sensible i afinat. Josep Bou, excel·lent en les seves dues notes «Festa Major» i «Saló de Ball», plenes de moviment. Enric Porta, Josep Picó, J. Morell Joan Mercé, Lluís Gómez i Antoni Bescós, són els noms que completen aquest conjunt, amb obres mereixedores per varis conceptes de la més assenyada atenció dels *amateurs*.

L'eminent artista Laureà Barrau, ha celebrat la seva exposició anyal, presentant les seves acostumades teles sobre temes balears o escenes de platja, mantenint amb elles els prestis que aquest famós pintor te ja aconseguits i que per ésser ja prou conegut del públic, no hem de comentar, repetint els elogis que en altres ocasions ha suscitat la seva producció.

Galeries Dalmau. — Hèlios Gómez, ha exposat a Can Dalmau una

CLAUDI MONET. — Canal a Saradain, Col·lecció Daubigny. Paris.

CLAUDI MONET. — Paisatge d'Argenteuil.

sèrie d'aquarel·les decoratives (?) com el propi autor les titula. Personalitat complexa la d'aquest artista, el frontis del seu catàleg una creu d'or raja sang, un cap de mort, un ocell de paper i una guitarra, diuen quelcom d'aquesta complexitat. Els títols de les sèries d'aquarel·les exposades, lliguen amb aquesta filosofia corrent que deu alimentar les seves obres: «Sevilla: Poema Nocturno», «Dolor Social», «Motivos de la Danza». Una sèrie de testes expressen estats i tipus des de la «Gitana» al «Compañero Místico».

Agustí Ferrer exposa una sèrie nombrosa de pintures en aquestes Galeries Dalmau. La impressió que produeix l'obra de l'artista és la d'un temperament dotat per la pintura qui no ha ordenat ni les facultats ni l'ordre dels coneixements que calen per a avençar en el difícil camí de dir alguna cosa d'interès en aquest ram de l'art on tanta de gent enraona. I és de dolendre, perquè hom sent clarament que Agustí Ferrer no és un artista ni banal ni vulgar. Al revés, una fuga i una nerviositat poderosíssimes poden fer de la seva pintura una cosa d'alt interès dins el nostre moviment artístic, si el pintor s'aplica a endreçar aquells esclats de bona pintura que sovint sorprenen entre

la general monotonia dels seus bistres, i a regular per una contenció de disciplina aquestes aptituds que traspuen en molts indrets de la seva obra i que fan digne dels majors respectes el seu nom, i estimables, dins el nostre moment actual, molts fragments de la seva producció.

Sala Parés. — El pintor i dibuixant A. Baiges exposa una sèrie de pintures a l'oli, reveladores d'una gran habilitat i coneixement de tècnica. A la seva tendència, que anomenariem del «just medi», escau aquesta tècnica clàssica (?), justa, atent i sàvia de maneres. Dibuint com pintor, en la seva pintura, i en els seus dibuixos a la ploma un xic fets i fonamentalment banals, hi ha lliçons mestrials de procediment.

J. Castellanas exposa una sèrie de paisatges sobre temes de Mallorca, de Lleyda i de Mèxic. La seva pintura és interessant, especialment en els seus «Molins de Manacor», on presenta una bellíssima visió del paisatge mallorquí, una visió d'artista que per ella sola fa estimable el nom d'aquest pintor.

Sala de «La Pinacoteca». — A la Sala de «La Pinacoteca» el dibuixant poeta Myrbach hi presenta una sèrie molt nodrida de dibuixos colorits sobre temes de la vida de ciutat. El Sr. Myrbach, en algunes de les seves obres, es revela observador agut de la realitat i anotador de traça fàcil i agradosa.

AL MUSEU

Noves sales i Instal·lació de la Biblioteca

En deixar el nostre càrrec de Director dels Museus s'està acabant al Museu de la Ciutadella la instal·lació de tres noves sales corresponents a la Secció de Metalls. Són aquestes les annexes a la Sala d'Orfebreria religiosa, que fins ara foren ocupades

per la Biblioteca. En elles s'hi ha instal·lat, en la immediata a la Sala de les Creus, l'orfebreria domèstica i la joieria; en la següent els coures i llautons, amb la magnífica col·lecció de bacines, adquirida l'any 1923 i que és la més completa d'Espanya. Una vitrina central conté una sèrie valuosa d'exemplars de llums i llumaneres de producció catalana, que és molt interessant veure reunits. En la darrera sala, finalment, s'hi instal·len els cuirs i guadamacils, que, per remocions fetes fa dos anys, foren retirats de la vista del públic.

També estan acabades les obres d'instal·lació de la Biblioteca d'Art i Arqueologia, que de l'antic local del Museu de la Ciutadella han passat al primer pis del Pavelló de

la Junta de Museus. Una instal·lació digna del fons de llibres importantíssim que s'han reunit, fa d'aquesta Biblioteca especial, única pels estudis d'art i d'arqueologia, una de les més ben instal·lades de la nostra ciutat. La col·lecció de gravats, que consta de 50.000 exemplars, i la de dibuixos, que compta amb 20.000, seran quan s'inauguri posades a la disposició dels estudiosos mitjançant les formalitats prèvies que la Junta de Museus decideixi. La col·lecció de monedes i medalles serà instal·lada en la mateixa Biblioteca, així com la col·lecció d'enquadernacions, formant un conjunt magnífic que farà veritable honor als nostres Museus.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

La pica del brollador del Claustre de Poblet, ara retrobada per Olaguer Junyent, i adquirida per subscripció entre els artistes al objecte de reintegrar-la al vell Monestir.

GASETA DE LES ARTS

Apareix quinzenalment

— EDITORIAL DAVID, Corts, 460 —

EDITORIAL POLÍGLOTA, Petritxol. 8

Subscripció:	Barcelona.....	2 ptes. al mes	Número solt:
	Península i Amèrica 30	» l'any	De l'any corrent Ptes. 1'25
	Altres països.....	36 » »	» anterior » 2

GUIA DE LES ARTS I DELS ARTISTES

Pintors

BAIXERAS, DIONÍS CASP, 46.
BENET, RAFAEL MUNTANER, 1, 2.ºn, 1.ª
BIOSCA, JOAQUIM DIPUTACIÓ, 310.
CAPMANY, RAMON ESCUDELLERS, 8, TALLER.
CARLES, D. CASP, 56.
COLOM, JOAN..... CLARÍS, 99.
DURAN CAMPS, R..... DIAGONAL, 335, TALLER.
ESPINAL, M. A. PROVENÇA, 362.
JUNYENT, OLAGUER Bonavista, 22.
MASVILA, F..... PG. S. JOAN, 133, ESTUDI
MESTRES, FÈLIX DIPUTACIÓ, 289, 1.º
RAURICH, NICOLAU BARCELONA, 24 (SARRIÀ)
RINCON, VICENS PETRITXOL, 14

Dibuixants-pintors

CARDUNETS, ALEXANDRE DIPUTACIÓ, 235, 2.ºn, 1.ª

Escultors

CLARASÓ, ENRIC GRANADOS, TORRA SANT
FRANCESC (SARRIÀ).
LLIMONA, JOSEP DIAGONAL, 410.
OTERO, JAUME ARAGÓ, 329.
VILADOMAT I MASSANES, JOSEP SARDANYOLA.

Decoració

LENA, S. A. PL. ANTONI LOPEZ, 15, 3.ºn, 2.ª

Decoradors

BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).
BUSQUETS, JOAN PASSEIG DE GRÀCIA, 36.
LLONGUERAS, JAUME .. RDA. S. PERE, 36, 3.ºn, 1.ª
MARCO, SANTIAGO ARAGÓ, 280.
PALAU, JOSEP MALLORCA, 313.
PARCERISAS I C.ª E. GRANADOS, 90
RIGOL, RAMON DIAGONAL, 389.

Projectistes de jardins

LLIMONA I BENET, RAFAEL CASA BALIARDA-HORTA
RIGOL, ARTUR PL. TETUÁN, 18, TENDA.

Acadèmies de dibuix i pintura

BAIXAS Pl, 1, 1.ºn

Llibreries d'art

EDITORIAL POLÍGLOTA PETRITXOL, 8.

Editors de llibres d'art

EDITORIAL MONTAÑO-
LA, S. A. PL. CATALUNYA, 9.

Reportatges d'art

SERRA, FRANCESC SALMERON, 156, 2.ºn

Efectes de dibuix i pintura

GUARDIOLA, I. VALÈNCIA, 199.
HORTA, MIQUEL..... AVINYÓ, 7
TEXIDOR, MODEST RBLA. CATALUNYA, 89.
TEXIDOR, VÍDUA E. ... RONDA SANT PERE, 16.

Antiquaris

COSTACARVAJAL CALL, 28, PRAL.
ESCLASANS, MARIA PIETAT, 10 DAR.ª CATED.
GALERIA MONTLLOR .. FRENERIA, 5. » »
QUER FARRÉS, FR.ª ... PALLA, 27.
VALENCIANO, J. CORRIBIA, 2.

Catifes (Manufactura)

AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT
CUGAT DEL VALLÈS).

Ceràmica d'art

GUARDIOLA, JOSEP..... MOZART, 6, 1.ºn, 2.ª

Construcció i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª. STA. ELENA, 4 i 6.

Constructors d'obres

OLIVA MALLOL RDA. S. PERE, 48, 2.ºn, 2.ª

Ebenistes

BUSQUETS, JOAN P. GRÀCIA, 36.
HOMAR, G. CANUDA, 4.
ORRI, FREDERIC ARIBAU, 226.
VAYREDA, RAIMOND... BORRELL I DIPUTACIÓ, 111

Escultors decoradors

SOLER, FRANCESC ARIBAU, 224 INTERIOR.

Escultura religiosa

CAMPS ARNAU, J. M.ª ... MONTSENY, 77 (GRÀCIA).

Fusteries artístiques

CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.
TARRAGÓ, ENRIC..... CONSELL DE CENT, 283.

Galeries d'exposicions

ARENAS CORTS, 670.
GALERIES DALMAU... P. GRÀCIA, 62.
GALERIES LAIETANES. CORTS, 613.
MALMEDE, L. P. GRÀCIA, 68.
PINACOTECA, LA CORTS, 644.
SALA PARÉS (MARAGALL) PETRITXOL, 5

Joiers

SUNYER, R. CORTS, 660.

Làmpares

BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129.

Metalls d'art

BIOSCA I BOTEY RBLA. CATALUNYA, 129.
CORBERÓ, PERE ARIBAU, 103.

Miralls

TERRÉS CAMALÓ, E.... EXPOSICIÓ: LÀURIA, 9
TERRÉS CAMALÓ, J. M., S. C. Tallers: VALÈNCIA, 483

Mobles moderns

BADRINAS, A. NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).

Papers pintats

GUASCH, FILL DE JOSEP. RAURICH, 8.
SÀLVIA, FILLS DE SALV... PORTAL DE L'ÀNGEL, 4

Parquets (fàbriques)

BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª SANTA ELENA, 4 i 6
CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.

Pedra artificial

MINGUELL, JOAN PARÍS, 209.

Pintors decoradors

CASALS PEYPOCH, J.... ROGER DE FLOR, 164.
COROMINAS, MANUEL... ASTÚRIES, 14 (GRÀCIA).

Reproduccions artístiques

BECHINI, GABRIEL..... ROGER DE FLOR, 162.
PRIU, TOMÀS CONSELL DE CENT, 368.
RENART, J. DIPUTACIÓ, 271.

Tapisseries

BLANCO BAÑERES, H... CALL, 21.

Tapissers

BUSQUETS, JOAN PASSEIG DE GRÀCIA, 36.
GILABERT, JOSEP PASSEIG DE GRÀCIA, 114
LLOSA, PERFECTE..... BALMES, 128, TENDA.

Tapissos (Manufactura)

AYMAT, TOMÀS RIUS I TAULET, 21 (SANT
CUGAT DEL VALLÈS).

Vidres d'art

GRANELL I C.ª..... ENRIC GRANADOS, 46.
RIGALT, RULBENA I C.ª CASANOVA, 32.
TERRÉS CAMALÓ, E.... EXPOSICIÓ: LÀURIA, 9
TERRÉS CAMALÓ, J. M., S. C. Tallers: VALÈNCIA, 483

Enquadrernacions Subirana, S. A.

Corts, 496

Enquadrernacions de luxe,
pròpies per a presents,
de bibliòfil i de tota mena
Especialitats en daurats a mà

Administració:

El libreria Subirana, Portaferrisa, 14

RIGALT, BULBENA i C.

VIDRIERIA D'ART I INSTAL·LACIONS

CASANOVA, 32 (entre Corts i Sepúlveda)
TELÈF. 5343-A. BARCELONA

H. Blanco Bañeres

Call, 21 (Pl. S. Jaume). - Telèf. 190 A.

ALFOMBRES
TAPISSERIES
CORTINATGES
LLENCERIA

TAPISSESS PERSES I D'ESMIRNA
NUSATS A MÀ

L. Malmedé

Antiguitats i objectes d'art
EXPOSICIONS

Passeig de Gràcia, 68
València, 255

TALLER DE TAPISSERIA I DECORACIÓ JOSEP GILABERT

ANTIGA CASA ROSELLÓ

Es tallen fundes i confec-
cionen tota mena de cor-
tinatges. • Especialitat en
sillons de gran confort.

Passeig de Gràcia, 114 • Telèfon 2634 G.
BARCELONA

Areñas

FOTOGRAFIA i EXPOSICIONS

Procediments pigmentaris

Gomes

Tintes

Carbons

Esmalts

Venda d'obres

i objectes d'art

Antiguitats

Decoració

Mobles

Corts, 670 (junt al Ritz)

¡GRAN ÈXIT!

RESUM

DE LA

HISTORIA GENERAL DE L'ART

per en

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Director dels Museus d'Art i Arqueologia de Barcelona,
Ex-professor d'Història de l'Art a l'Escola Superior de
Bells Oficis

SUBSCRIPCIÓ:

a 1'50 pessetes quadern :: Dos quaderns mensuals

EDITORIAL DAVID - Corts, 460 - BARCELONA

RENART

Reproduccions

Enquadraments

d'art

Diputació, 271

BARCELONA

Pintura : Paper : Decoració

Manuel Corominas

Astúries, 14

Tel. 394 G.

BARCELONA (G.)

GALERIES LAYETANES

Corts Catalanes, 613

Tel. A. 4902

EXPOSICIONS D'ART

TAPISSESS

LÀMPARES

DECORACIÓ

CONSTRUCCIÓ DE MOBLES
D'ESTIL

Fusteria

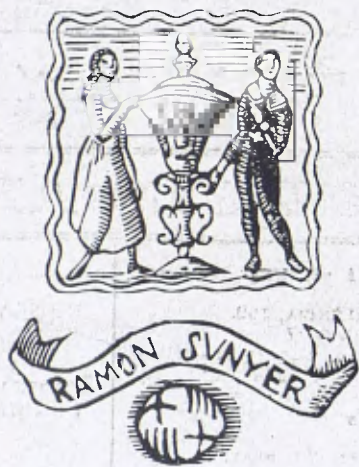
Enric Tarragó

TALLER DE CONSTRUCCIONS:

Consell de Cent, 283. Telèf. 3504 A.

FÀBRICA D'ELABORAR FUSTA:

Roger de Flor, 132. Telèf. 327 S. P.

JOIER

TEL. 813 - S.P. GRANVIA, 660

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

LONES, LONETES, LLANETES
I ALTRES TEIXITSTOLDOS, VELAM, BANDERES
I SIMILARSTENDES DE CAMPANYA
DE DIFERENTS MODELSCONFECCIÓ DE TOTA CLASSE
DE TREBALLS DEL RAM

G. ESTAPÉ

PASSEIG DE SANT JOAN, NÚM. 8

TELÈF. 203 - S. P.

BARCELONA

SILLÓ DE REPÓS

Patent n.º 93559

POT GRADUAR-SE A QUATRE POSICIONS
DIFERENTS i AVENTATJA EN CONFORT
I EN ECONOMIA AL SILLÓ ADJUSTABLE DE
FABRICACIÓ ANGLESA

Model A. Model B.
Tapissat amb molles Amb coixins de miraguano

A. Badrinas

Neptú, 2 (G.)

BARCELONA

Reproduccions artístiques
en marbre, pedra, etc.

Fundició de bronzes a la cera perduda

Gabriel Bechini

TELÈFON S. P. 120

Roger de Flor, 162, i Consell de Cent, 430

Barcelona

A. PADRÓS, S. A.

Premiada a l'Exposició d'Arts Decoratives de París de 1926

ARQUES INVULNERABLES PER A CAUDALS
AMB PANY DE SECRET SENSE CLAU

PREMSSES PER A COPIAR CARTES

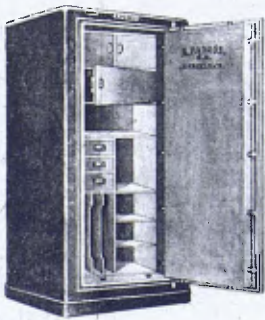
PANYS DE SEGURETAT PER A PORTES DE PIS

BÀSCULES DE ROMANA SENSE PESOS

CAMBRES CUIRASSADES AMB COM-
PARTIMENTS (PER A BANCOS I BANQUERS)
A PROVA DE FOC, EXPLOSIUS I LLADRES

Fem tramesa de pressupostos si s'ens demanen

TALLERS: VALENCIA, 501-503 • CASTILLEJOS, 247-249
DESPATX: RONDA SANT PERE, 21 • BARCELONA

TALLER D'EBENISTERIA

DE

Frederic Orri

Construcció de
mobles de totes
classes• ARIBAU, 226 •
Telèfon 2091 G.

Barcelona